

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 359/2019 -19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Gabrielou Kľačanovou, Andreja Kmeťa 28, Martin, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžr 26/2017 z 19. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. septembra 2018 elektronicky doručená ústavná sťažnosť (podaná elektronicky 3. septembra 2018)

██████████ ██████████ ██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžr 26/2017 z 19. júna 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Martin (ďalej aj „žalovaný“) sp. zn. ObPÚ-2012/00258-III.-URB z 12. januára 2012 bolo vyslovené, že sťažovateľke ako oprávnenej osobe sa priznáva právo na náhradu k pozemkom po pôvodných vlastníkoch, ktoré nie je možné vydať „*k. ú. Martin, vo vložke ██████████ v podiele 4/5-iny, v stave podľa KN ide o ██████████ ██████████ v podiele 4/5-iny, v stave podľa KN ide o ██████████*“ a zároveň jej nebolo priznané právo na náhradu „*za PK p. č. I ██████████ ██████████ zapísanú v PK vložke ██████████*“.

O opravnom prostriedku sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 22 Sp 7/2012-71 zo 6. júla 2012, a to tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie, čo potvrdil aj najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 Sžr 132/2012 zo 16. júla 2013.

Na základe ústavnej sťažnosti podanej sťažovateľkou ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 414/2015 z 1. decembra 2015 rozsudok najvyššieho súdu zo 16. júla 2013 zrušil a vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Uznesením sp. zn. 1 Sžr 1/2016 z 25. apríla 2017 najvyšší súd rozsudok krajského súdu zo 6. júla 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd 5. septembra 2017 opätovne vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 22 Sp 7/2012, ktorým rozhodnutie žalovaného zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 821,37 eur. Sťažovateľka proti predmetnému rozsudku podala odvolanie.

Najvyšší súd napadnutým uznesením odvolanie sťažovateľky proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým zrušil rozhodnutie žalovaného, odmietol ako podané neoprávnenou osobou a v časti trov konania rozsudok krajského súdu potvrdil a účastníkom konania nepriznal náhrada trov odvolacieho konania. Predmetné uznesenie sa stalo právoplatným 9. júla 2018.

3. V prevažnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta porušenie svojich v záhlaví označených práv rozhodnutím žalovaného (správneho orgánu) a rozsudkom krajského súdu. Zásadným porušením podľa jej názoru je porušenie zásady rovnosti účastníkov súdneho konania. V podanej žalobe jednoznačne stanovila okruh účastníkov konania v súlade s § 250m Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tak, že účastníčkou konania bola ona ako žalobkyňa a tiež žalovaný ako správny orgán. Konanie v správnom súdnictve je sporovým konaním a účastníctvo je vymedzené zákonom. Pokiaľ sa krajský súd domnieval, že sa konania majú ako účastníci správneho konania zúčastniť ešte ďalšie subjekty, mal o takejto skutočnosti rozhodnúť uznesením o pribratí vedľajšieho účastníka do konania. Namiesto štandardného procesného postupu bol niekým do žaloby sťažovateľky len rukou dopísaný ako účastník konania Slovenský pozemkový fond (ďalej len „ďalší účastník“), hoci nebol účastníkom ani pôvodného správneho konania.

Ďalej sťažovateľka uvádza, že krajský súd síce zrušil rozhodnutie správneho orgánu napadnuté odvolaním sťažovateľky, avšak podľa jej názoru nesprávne právne posúdil ňou uvádzané odvolacie dôvody. Správny orgán nárok sťažovateľky svojvoľne rozdelil na niekoľko častí, pričom o jednotlivých častiach vydal dve čiastkové rozhodnutia, a to 11. januára 2012 a 12. januára 2012, čo je podľa názoru sťažovateľky *„porušením princípu právnej istoty a je to aj v priamom rozpore so zákonom č. 503/2003 Z. z., pretože môže dôjsť k situácii, že v čiastkových rozhodnutiach sťažovateľka nebude splňať kumulatívne podmienku výmery nad 400 m² a zároveň hodnoty pozemkov väčšej ako 166 EUR, aj keď jej celkový uplatnený nárok zákonom špecifikované podmienky kumulatívne splňa... Ani pri jednej z parciel správny orgán neuviedol, na základe čoho došlo k prechodu vlastníckeho práva na štát, k akému konkrétnemu dátumu sa tak stalo (uvádzať tento dátum je potrebné podľa mienky sťažovateľky vzhľadom k tomu, že je potrebné posudzovať charakter pozemku ku dňu jeho prechodu alebo prevodu na štát a taktiež ku dňu účinnosti*

reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z.). Správny orgán vôbec ani nezisťoval, či ku dňu prechodu dané pozemky mali charakter zastavanej plochy.“. Sťažovateľka správneho orgánu taktiež vytyka, že „nepredložil do súdneho konania úplný, zažurnalizovaný a originálny zväzok listín, týkajúcich sa veci, vrátane originálov dokladov o doručení rozhodnutí..., čo má za následok nepreskúmateľnosť správneho rozhodnutia“.

4. Sťažovateľka očakávala, že „pochybenia krajského súdu odstráni Najvyšší súd SR. Ten však jej odvolanie odmietol, pričom bol viazaný Nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 01.12.2015 sp. zn.: II. ÚS 414/2015. Opätovne ani jeden zo súdov nedoručil sťažovateľke vyjadrenie správneho orgánu k jej odvolaniu zo dňa 17.10.2017, aj keď rovnosť zbraní je inherentným prvkom spravodlivého procesu a každý účastník má právo na to, aby mal možnosť brániť svoju záležitosť pred súdom za podmienok, ktoré ho podstatne neznevýhodňujú v porovnaní s protistranou, čo je právne neudržateľné.“.

5. V ďalšom sťažovateľka vyjadruje nesúhlas s rozsudkom krajského súdu v časti, v ktorej jej bola priznaná len čiastočná náhrada trov konania vo výške 821,37 eur, a zároveň aj nesúhlas s napadnutým uznesením najvyššieho súdu v časti, v ktorej rozsudok krajského súdu v časti trov konania potvrdil. Sťažovateľka zastáva názor, že „všetky úkony, ktoré jej právna zástupkyňa v prejednávanej právnej veci urobila, boli vykonané účelne a v priamej príčinnej súvislosti s prejednanou vecou, a teda jej malo byť priznané právo na úplnú náhradu trov konania podľa ust. § 250k ods. (1) prvej vety O.s.p... Sťažovateľka poukazuje na tú skutočnosť, že pokiaľ by správny orgán pracoval normálnym úradným postupom pri posudzovaní reštitučného nároku sťažovateľky, trovy právneho zastúpenia sťažovateľke by vôbec neboli vznikli. Aj po podaní opravného prostriedku správny orgán mohol sám námietkam sťažovateľky vyhovieť podľa ust. § 250o O.s.p., čím by bol predišiel vzniku ďalších trov právneho zastúpenia...“.

... Sťažovateľka teda uplatnila úkon - nahliadnutie do súdneho spisu dňa 29.05.2012 ako úkon najbližšie zodpovedajúci svojim účelom ust. § 14 ods. (1) písm. b) Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Sťažovateľka má za to, že tento úkon právnej služby bol vykonaný účelne a že nemožno od nej spravodlivo požadovať, aby ho ako úspešná účastníčka znášala ona sama na svoje náklady. Sťažovateľka sa nestotožňuje s názorom správneho súdu,

že nahliadnutie do súdneho spisu je subsumované v úkone právnej pomoci prevzatie a príprava zastúpenia. K prevzatiu a príprave zastúpenia v prejednávanej veci došlo v mesiaci február 2012, pričom v tom čase sťažovateľka nemohla predvídať stanovisko správneho orgánu, resp. Slovenského pozemkového fondu k podanému opravnému prostriedku a nemohla vedieť, že správny orgán nepredloží kompletný spis správneho orgánu. Sťažovateľka ešte zdôrazňuje, že sa neoboznamovala so svojimi podaniami (obsah ktorých je jej známy), ale s obsahom podaní správneho orgánu a Slovenského pozemkového fondu a s obsahom listín, pripojených do súdneho spisu, napr. so spisom správneho orgánu.

... Sťažovateľka sa nestotožňuje ani s tým, ako krajský a najvyšší súd krátili odmenu za úkon ďalšia porada s klientkou zo dňa 30.05.2012. Krajský súd považoval za účelnú len v poradu v rozsahu jednej hodiny, bez bližšieho odôvodnenia, prečo. Sťažovateľka sama právnické vzdelanie nemá, pričom si však riadne zvolila na zastupovanie advokátku zapísanú Slovenskou advokátskou komorou v zozname advokátov... Ďalšia porada dňa 30.05.2012 bola vykonaná v časovom rozpätí od 10.30 hod. do 11.45 hod. Čo sa týka námietok prvostupňovému súdu proti obsahu porady, sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym názorom, ktorý prezentuje krajský súd. Predovšetkým, poučenie o procesných právach sťažovateľky vychádza z toho, že podľa ust. § 5 ods. (2) O.s.p. súdy nemajú poučovaciu povinnosť voči účastníkovi, ktorý je zastúpený advokátom...

... Ako ďalší úkon právnej pomoci konajúci správny súd nepriznal sťažovateľke náhradu za úkon vyjadrenie do konania na výzvu súdu zo dňa 07.08.2017. Právne posúdenie krajského súdu, že toto podanie nemá vplyv na meritórne rozhodnutie konajúceho súdu, považuje sťažovateľka za právne nesprávne. Na jednej strane krajský súd vyzval sťažovateľku na vyjadrenie v extrémne krátkej trojdňovej lehote, počas ktorej sťažovateľka svoje stanovisko doručila, a aj napriek tomu jej náhrada za tento úkon právnej pomoci nebola priznaná, čo je aj v rozpore s princípmi logiky. “.

6. Sťažovateľka považuje právne závery súdov za nesúladne s vykonanými skutkovými zisteniami, a teda napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nesúladne s čl. 46 ods. 2 ústavy. Podľa presvedčenia sťažovateľky v súdnom konaní došlo k porušeniu jej procesných práv nedodržaním princípu rovnosti účastníkov konania a požiadavky rovnosti zbraní vyplývajúcej z čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 20, čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 ústavy, právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal finančné zadostučinenie v sume 6 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I. § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto

rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 47 ods. 3 všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Predmetom ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 2 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 dohovoru a s tým spojené aj porušenie základného práva na majetok podľa čl. 20 ústavy v spojení s právom pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

16. Sťažovateľka síce v petite (návrhu na rozhodnutie) ústavnej sťažnosti nešpecifikovala (označením jednotlivých odsekov), ktoré konkrétne základné práva zakotvené v čl. 20 mali byť napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené, z obsahu ústavnej sťažnosti však vyplýva, že práva, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, sú základné práva zaručené čl. 20 ods. 1 ústavy.

17. Ako bolo uvedené, najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol odvolanie sťažovateľky proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým zrušil rozhodnutie správneho orgánu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. V tejto časti teda sťažovateľka namieta porušenie svojich práv vo veci, ktorá nie je právoplatne skončená.

18. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako prostriedku ochrany ústavou a dohovorom zaručených základných práv alebo slobôd, je zásada subsidiarity. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04). Ústava ani zákon o ústavnom súde taktiež nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

19. Vychádzajúc z tohto princípu k preskúmaniu rozhodnutia všeobecného súdu, ktorými sa konanie nekončí, ústavným súdom môže dôjsť len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle. Najvyšší súd napadnuté uznesenie odôvodnil v podstatnom takto:

„Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v posudzovanom prípade šlo o otázku subjektívnej legitímácie na podanie odvolania. Podľa § 201 veta prvá 0.s.p. môže účastník napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. To však neznamená, že každý účastník konania je oprávnený na podanie odvolania; odporovalo by to totiž funkcii a povahe odvolania ako riadneho opravného prostriedku,

ktorý dáva zákon účastníkovi konania na to, aby sa mohol domôcť nápravy, ak mu bola rozsudkom súdu prvého stupňa spôsobená ujma na jeho právach. Či k takejto ujme naozaj došlo sa neposudzuje abstraktne, ale konkrétne - vo vzťahu k návrhu vo veci samej, ktorý účastník predložil v konaní pred súdom prvého stupňa. Tento návrh je základom rozhodnutia súdu prvého stupňa a iba z neho možno vychádzať pri posudzovaní. Či je odvolateľ oprávnený domáhať sa nápravy, a teda nie zo subjektívneho presvedčenia účastníka konania o dôsledkoch vyplývajúcich pre neho z rozhodnutia súdu prvého stupňa. Ak teda súd prvého stupňa odvolateľovmu návrhu vyhovel v plnom rozsahu, nemôže sa tento cítiť rozhodnutím súdu poškodený, a nie je preto ani oprávnený sa proti nemu odvolať.

Rovnako to bolo aj v posudzovanom prípade - odvolateľka ako navrhovateľka v konaní pred prvostupňovým súdom žiadala v odvolaní zo dňa 14.02.2012 zrušenie napadnutého rozhodnutia odporcu č. ObPÚ-2012/00258-III.-URB zo dňa 12.01.2012 o navrátení vlastníctva a priznaní práva na náhradu a vrátenie veci odporcovi na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania v uplatnenej výške.

... Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. odvolanie navrhovateľky voči výroku rozsudku krajského súdu, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie odporcu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ako podané neoprávnenou osobou, odmietol.“

20. Ustálená judikatúra ústavného súdu zodpovedá jeho všeobecnejšie formulovanému ustálenému prístupu, podľa ktorého nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

21. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že predpokladom záveru o porušení niektorého z ústavou garantovaných práv je také jeho porušenie, ktoré nie je napravitel'né

alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v zodpovedajúcom procesnom predpise (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). Uvedený názor zvlášť platí podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu o základnom práve na súdnu ochranu, resp. práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky zo zásady možnosti preskúmania len meritórnych právoplatných rozhodnutí, podmienkou na pripustenie takejto výnimky je to, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ale zároveň aj to, že námietka ich porušenia by už nemohla byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

23. V danom prípade sťažovateľka nepredložila relevantné argumenty a ani ústavný súd nezistil, že by boli podmienky uvedených výnimiek splnené.

24. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia a následná aplikácia ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b) OSP (v spojení s § 246c ods. 1 OSP) na prípad sťažovateľky nemá charakter extrémneho vybočenia z pravidiel rozhodovania o odmietnutí odvolania. Najvyšší súd v tejto časti dostatočným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie.

25. Aj keď je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z formálneho hľadiska právoplatným rozhodnutím, nejde však o rozhodnutie, ktorým by konanie skončilo, ale rozhodnutie, ktorým bolo odvolanie sťažovateľky odmietnuté a vec bola v konečnom dôsledku vrátená správnyemu orgánu na ďalšie konanie. Sťažovateľka tak bude mať naďalej možnosť uplatniť si ochranu svojich práv v ďalšom konaní pred správnym orgánom, a napokon nič jej nebráni, aby v budúcnosti napadla ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné rozhodnutie, ktoré bude v jej právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jej ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody.

26. Keďže napadnuté uznesenie najvyššieho súdu odmietajúce odvolanie sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnené ani arbitrárne a rozhodovanie vo veci sťažovateľky bude v právomoci správneho orgánu, ústavný súd v zmysle dikcie ustanovenia § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

27. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti napáda taktiež uznesenie najvyššieho súdu v časti, v ktorej potvrdil rozsudok krajského súdu v časti trov konania. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd konštatoval, že *„nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov, spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre jeho potvrdenie“*. Vo svojom odôvodnení sa preto s prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP obmedzil len na doplnenie svojich doplňujúcich zistení a záverov zistených v odvolacom konaní, keď uviedol, že *„bol správny postup krajského súdu, ktorý v zmysle ustanovenia § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. priznal úspešnej navrhovateľke právo na náhradu účelne vynaložených trov konania. Krajský súd podrobne rozviedol, za ktoré úkony právnej pomoci nepriznal navrhovateľke náhradu resp. náhradu krátil za súčasného uvedenia dôvodov, pre ktoré boli príslušné úkony vyhodnotené súdom ako nedôvodné. Odvolací súd má za to, že náležité odôvodnenie krajského súdu v časti trov konania je postačujúce na*

konštatovanie správnosti a zákonnosti predmetného rozsudku krajského súdu. Odvolací súd vo svetle uvedeného konštatuje, že krajský súd sa s právnymi námietkami navrhovateľky v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na odvolacom súde, a preto námietky uvedené v odvolaní vyhodnotil najvyšší súd ako bezpredmetné, ktoré neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.“

28. Pri preskúmvaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

29. Ústavný súd preto preskúmal aj rozsudok krajského súdu z 5. septembra 2017, ktorým priznal sťažovateľke náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, náhradu ktorých úkonov právnej pomoci sťažovateľke priznal, a zároveň označil tie, ktoré nepriznal, pričom svoje právne závery prezentoval takto:

„Náhrada za úkon nahliadnutie do súdneho spisu uplatnený podľa § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky nespadá pod toto ustanovenie, pretože sa nejedná o účasť pri vyšetrovacom úkone, ani úkon pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania, nejedná sa ani o konanie pred súdom alebo iným orgánom a ani nejde o ďalšie skutkové podstaty uvedené v tomto ustanovení. Nahliadnutie do súdneho spisu nie je takým úkonom právnej služby, za ktorý by samostatne patrila odmena podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z., pretože je subsumované v úkone právnej pomoci prevzatie a príprava zastúpenia, kedy logicky právny zástupca sa musí oboznámiť (nie je vylúčené, že aj niekoľkokrát) so súdnym spisom, aby mohol kvalifikovane pripraviť zastúpenie. Oceňovanie každého nahliadnutia do spisu by znamenalo duplicitnú trovu. Preto nie je možné použiť ani § 14 ods. 8 vyhlášky. Navrhovateľke náhrada tejto trovy nepatrí.

Súd nepriznal právnej zástupkyňi náhradu za úkon vyjadrenie do konania na výzvu súdu zo dňa 07.08.2017. Tento úkon bol na zvážení právnej zástupkyne, či ho vykoná alebo nie, súd jej povinnosť vyjadriť sa k vyjadreniu zástupcu účastníka konania neuložil. Ďalej v tomto podaní uvedené námietky k vyjadreniu zástupcu účastníka boli v plnom rozsahu správnym súdom vyhodnotené ako nedôvodné, preto toto podanie nemôže považovať za podanie, ktoré by malo akýkoľvek vplyv na meritórne rozhodnutie konajúceho súdu. Nemožno tiež konštatovať, že toto podanie obsahuje v sebe tie isté námietky, pre ktoré bol zrušený pôvodný rozsudok prvostupňového súdu, ani námietky, pre ktoré bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu SR. Jediný nedostatok vytýkaný Ústavným súdom SR, a to nedoručenie vyjadrenia SPF právnej zástupkyňi navrhovateľky, bol prvostupňovým súdom odstránený pred podaním vyjadrenia zo dňa 05.09.2017. Námietky právnej zástupkyne ohľadom otázok, ktoré mal v novom rozhodnutí posúdiť prvostupňový súd (vysporiadanie sa s otázkou procesno - právneho postavenia SPF v konaní a opätovné posúdenie zákonnosti rozhodovania o reštitučných nárokoch po častiach), boli v tomto podaní opätovne zopakované a aj rozšírené, avšak ako bolo vyššie uvedené, boli prvostupňovým správnym súdom vyhodnotené ako v plnom rozsahu nedôvodné a nespôsobilé zvrátiť právne posúdenie prvostupňového súdu už vykonané v skôr zrušenom prvostupňovom rozsudku. Preto je potrebné konštatovať, že trova za takéto vyjadrenie k vyjadreniu zástupcu účastníka nemôže byť považovaná ako účelne vynaložená. Inak povedané, rozhodnutie správneho orgánu bolo zrušené z iných dôvodov ako z dôvodov, na ktoré právna zástupkyňa poukazovala v inkriminovanom vyjadrení a tieto dôvody sú právne irelevantné. Zároveň nie je možné konštatovať, že vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie bolo zrušené, možné priznať ako účelne vynaloženú trovu odmenu za akýkoľvek úkon právnej pomoci vykonaný právnu zástupkyňou navrhovateľky, ale vždy musí ísť o úkon, ktorý je v priamej súvislosti s dôvodmi, pre ktoré bolo napadnuté rozhodnutie zrušené.“

V prípade právneho úkonu „ďalšia porada s klientkou zo dňa 30.5.2012 (§ 14 ods. 4 písm. a) vyhlášky) vo výške 42,38 Eur + režijný paušál 7,63 Eur“ došlo k jeho kráteniu, ktoré krajský súd odôvodnil tým, že „vzhľadom na obsah záznamu z tejto porady, súd považuje za účelnú túto poradu len v rozsahu maximálne 1 hodiny a nie ako ju uplatnila právna zástupkyňa navrhovateľky v rozsahu, ktorý presiahol 1 hodinu. Z uvedeného

záznamu vyplýva, že sa týkal nielen oboznámenia sa so súdnym spisom a s dôkazmi, ktoré tvoria súdny spis po podaní opravného prostriedku, ale aj poučenia v rámci Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa týkajú všeobecne rozhodnutí súdov, prípustnosti opravného prostriedku, vysvetlenie procesných práv navrhovateľky v súvislosti jej subjektívnou situáciou (PN) atď. Taktiež oboznámenie sa s rozhodnutím Krajského súdu v Žiline v inom súdnom konaní nie je informáciou, ktorá bezprostredne súvisí s prejednávanej prípadom. Preto súd ako účelnú trovu v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. priznal navrhovateľke odmenu za tento úkon vo výške 1/3-iny základnej sadzby v zmysle § 14 ods. 4 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vo výške 42,38 Eur.“.

30. Z citovaného vyplýva, že najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia, odvolávajúc a stotožňujúc sa s odôvodnením krajského súdu, vysporiadal s relevantnými námietkami sťažovateľky týkajúcimi sa nepriznania jej trov konania v ňou uplatnenej výške. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za zjavne neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel zákona. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

31. Ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú, keďže pri jej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

32. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej), nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú podľa čl. 144 ods. 1 ústavy pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy (II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07).

33. „Článok 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné, a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastniť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky treba vykladať tak, že každý má právo vlastniť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95)

34. „Článok 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zabezpečuje každému rovnaké predpoklady a možnosti nadobúdať veci do vlastníctva za podmienok, ktoré sú upravené v Ústave Slovenskej republiky alebo v ďalších zákonoch. Vlastnícke právo každej osoby má rovnaký zákonný obsah a požíva ochranu bez ohľadu na to, či ide o štát, právnickú osobu, obec alebo fyzickú osobu. Z formulácie obsiahnutej v čl. 20 ods. 1 ústavy však nemožno vyvodzovať ústavné právo získať vec do svojho vlastníctva (vlastniť majetok) bez dodržania predpokladov, ktoré sú na tento účel upravené zákonmi.“ (I. ÚS 128/95)

35. Právny názor ústavného súdu, ktorým sa účel ochrany vlastníka podľa čl. 20 ústavy identifikuje s osobou, ktorá naozaj je vlastníkom, a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva, je konformný s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého vlastnícke právo zaručené čl. 1 dodatkového protokolu nezahŕňa právo nadobudnúť majetok (Marckx Case, séria A, 1979, č. 31; Van der Musselle Case, séria A, 1983, č. 70).

36. Keďže ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2019